

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІАКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»

Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра правознавства

СИЛАБУС

навчальної дисципліни
«Юридична аргументація»
на 2023-2024 навчальний рік

Курс та семестр вивчення	2 курс, 3 семестр
Освітня програма/спеціалізація	«Право»
Спеціальність	081 Право
Галузь знань	08 Право
Ступінь вищої освіти	бакалавр

ПІБ НПП, який веде дану дисципліну,
науковий ступінь і вчене звання,
посада

Орел Вікторія Анатоліївна

старший викладач кафедри правознавства

Контактний телефон	+38095-56-45-694
Електронна адреса	saloviktoriya@gmail.com
Розклад навчальних занять	http://schedule.puet.edu.ua/
Консультації	очна http://www.pravo.puet.edu.ua/stud.php он-лайн: електронною поштою, пн-пт з 10.00-17.00
Сторінка дистанційного курсу	

Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	Метою навчальної дисципліни є теоретичне засвоєння та практичне застосування юридичної аргументації, підвищення обізнаності студентів щодо стандартів аргументування в юридичній діяльності, забезпечення системних знань майбутніх правників й розуміння ними змісту та особливостей правової аргументації Європейського суду з прав людини, суду Європейського Союзу та судів України, сформувати навички аргументування у конкретних категоріях справ.
Тривалість	3 кредити ЄКТС/90 годин (лекції 18 год., семінарські заняття 30 год., самостійна робота 42 год.)
Форми та методи навчання	Лекції та практичні заняття в аудиторії, самостійна робота поза розкладом Методи навчання – проблемна лекція, робота з наочними матеріалами («логічний квадрат» і т.п.), схемами, текстами, дискусія, вирішення кейсів, пропонування альтернативних методів вирішення ситуації (у тому числі правової), заснованої на критичному мисленні, виступ з судовими промовама, надання методик здійснення критичного аналізу розв'язання правових ситуацій; проведення інтелектуальних ігор, диспутів, дебатів, комунікативних тренінгів.
Система поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль: відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; підготовка презентацій та їх обговорення; тестування; поточна модульна робота Підсумковий контроль: ПМК (залік).
Базові знання	Наявність знань з риторики, логічного і критичного мислення.
Мова викладання	Українська.

Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

№ з/п	Компетентності, якими повинен оволодіти студент	Програмні результати навчання
<i>Загальні компетентності</i>		
1.	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	РН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.
2.	ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	РН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.
<i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</i>		
3.	СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.	РН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.
4.	СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.	РН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.
5.	СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, зокнайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.	РН 11. Мати базові навички риторики.
6.	СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.	РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.
7.	СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.	РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.
8.	СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.	РН 21. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
Модуль 1. Теоретичні засади та поняттєвий інструментарій юридичної аргументації		
Тема 1. Теорія аргументації та юридична аргументація: генезис ідей та сучасні підходи до розуміння	Відвідування занять; обговорення теоретичних питань; тестування; виконання навчальних завдань; доповіді з презентаціями та їх обговорення; завдання самостійної роботи	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Сучасна теорія правової аргументації: А. Аарніо, А. Андерсон, А. Кауфманн, А. Прайор, А. Печенік, Г. Струк, Г. Х. фон Рігт, Д. Адлер, Дж. Кліффорд, Е. Фетеріс, Ж. Дабен, М. Калиновскі, Н. Маккормік, Р. Алексі, Р. Гроотендорст, Р. Дворкін, С. Тулмін, Т. Стіл, Ф. Дворнік, Ф. Еемерен, Ф. Шауер, Х. Камп, Х. Перельман, Ю. Габермас та ін. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
		<p><i>по темі.</i> Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</p>
<p>Тема 2. Поняття, принципи, ознаки та структура юридичної аргументації</p>	<p>Відвідування занять; обговорення теоретичних питань; тестування; виконання навчальних завдань; доповіді з презентаціями та їх обговорення; завдання самостійної роботи</p>	<p>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Роль юридичної аргументації у правовому регулюванні. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</p>
<p>Тема 3. Склад (корпус) юридичної аргументації</p>	<p>Відвідування занять; обговорення теоретичних питань; тестування; виконання навчальних завдань; доповіді з презентаціями та їх обговорення; завдання самостійної роботи</p>	<p>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Правове аргументування у формі дискурсу. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</p>
<p>Тема 4. Методи юридичної аргументації</p>	<p>Відвідування занять; обговорення теоретичних питань; тестування; виконання навчальних завдань; доповіді з презентаціями та їх обговорення; завдання самостійної роботи</p>	<p>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Лінгвістичний аналіз права, економічний аналіз права. 2. Онтологія розуміння права, правові прийоми онтології, розуміння закону, природа герменевтичного пізнання. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</p>
<p>Тема 5. Моделі (типи) юридичної аргументації</p>	<p>Відвідування занять; обговорення теоретичних питань; тестування; виконання навчальних завдань; доповіді з презентаціями та їх обговорення; завдання самостійної роботи</p>	<p>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Класифікація аргументації за характером аудиторії; за рівнем наукового знання; залежно від взаємодії із реальністю. 2. Ідеальний та прагматичний аспекти аргументації. 3. Класифікація видів (типів) юридичної аргументації: за онтичною природою безпосереднього об'єкта; за формами (сферами) юридичної діяльності; за стадіями правового регулювання суспільних відносин; за формою прояву (вираження); за способом зовнішньої об'єктивації; за темпоральним показником стосовно її предмета; за видом використовуваної логіки та відповідних аргументів; за змістом використаних аргументів; за рівнем ефективності (впливовості, переконливості); за галузевою приналежністю; за змістом засобів і</p>

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
		<p>приймів (стилю) юридичного дискурсу (міркування).</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</p> <p>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</p>
<p>Тема 6. Поняття та види юридичних аргументів</p>	<p>Відвідування занять; обговорення теоретичних питань; тестування; виконання навчальних завдань; доповіді з презентаціями та їх обговорення; завдання самостійної роботи</p>	<p>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</p> <p>1. Поняття «аргумент»; вимоги до аргументів, види аргументів.</p> <p>2. Класифікація юридичних аргументів за ступенем формалізації; за відношенням до правової науки і практики; за спрямованістю; за формою об'єктивації, за досягнутою метою, за сумісністю із чинною системою джерел права та ін.</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</p> <p>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</p>
<p>Тема 7. Правила юридичного дискурсу</p>	<p>Відвідування занять; обговорення теоретичних питань; тестування; виконання навчальних завдань; доповіді з презентаціями та їх обговорення; завдання самостійної роботи</p>	<p>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</p> <p>1. Вимоги: несуперечливості застосовуваних аргументів та способів їх оцінки; термінологічно-мовної ясності (визначеності) їх подачі (доведення); достовірності застосовуваних емпіричних передумов; виваженості ухвалюваних рішень, врахування їх соціальних наслідків тощо.</p> <p>2. Риторична концепція юридичного дискурсу.</p> <p>3. Процедурна концепція юридичного дискурсу.</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</p> <p>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</p>
<p>Модуль 2. Практичне застосування юридичної аргументації</p>		
<p>Тема 8. Аргументація у правотворчості</p>	<p>Відвідування занять; обговорення теоретичних питань; тестування; виконання навчальних завдань; доповіді з презентаціями та їх обговорення; завдання самостійної роботи</p>	<p>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</p> <p>1. Співвідношення між поняттями «правоутворення», «правотворчість», «нормотворчість», «правотворчий процес», «нормотворчий процес».</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</p> <p>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</p>
<p>Тема 9. Аргументація у</p>	<p>Відвідування занять; обговорення</p>	<p>Завдання 1. Питання для самостійного</p>

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
правотлумаченні	теоретичних питань; тестування; виконання навчальних завдань; доповіді з презентаціями та їх обговорення; завдання самостійної роботи	вивчення 1. Природа правотлумачення та його поняття, стадії (етапи правотлумачення). 2. Поняття та ознаки інтерпретаційно-правового акту. 3. Аргументація КЦС у складі ВС судових рішень, що «доповнюють» право. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.
Тема 10. Аргументація у правозастосуванні	Відвідування занять; обговорення теоретичних питань; тестування; виконання навчальних завдань; доповіді з презентаціями та їх обговорення; завдання самостійної роботи	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Передумови та природа правозастосування, основні стадії; ознаки та поняття правозастосовних актів, їх різновиди. 2. Поняття доказування та доказів, їх різновиди, процес обґрунтування істинності положень (індивідуальних приписів) шляхом доведення, а хибності – спростуванням. 3. Аналіз процесуального законодавства щодо використання доказів та доказування у процесі створення правозастосовних актів. 4. Розмежування доказування та аргументації за формою, метою та обсягом аргументів. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.
Тема 11. Сучасний стан та перспективи застосування юридичної аргументації	Відвідування занять; обговорення теоретичних питань; тестування; виконання навчальних завдань; доповіді з презентаціями та їх обговорення; завдання самостійної роботи	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.
Тема 12. Цифрові технології і юридична аргументація	Відвідування занять; обговорення теоретичних питань; тестування; виконання навчальних завдань; доповіді з презентаціями та їх обговорення; завдання самостійної роботи	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. <i>Закон і мова.</i> Аналіз мови та реєстра. Символи та комунікація в праві. ІТ, мова та право. Літературний аналіз права. Природна мова. Аналіз правових наративів. Медіадослідження. 2. <i>Закон і візуалізація.</i> Візуалізація в юридичній освіті. Візуалізація юридичного обґрунтування. Відображення аргументів.

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
		<p>Візуальна грамотність з права. Ілюстраційне право.</p> <p>3. <i>Штучний інтелект (artificial intelligence, AI) і юридична аргументація.</i> Систематизація підходів до логічного моделювання аргументативних міркувань у програмі штучного інтелекту.</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</p> <p>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</p>

Інформаційні джерела

1. Щербина О. Ю. Логіка та юридична аргументація. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2013. 303 с.
2. Юридична аргументація. Логічні дослідження : колектив. моногр. [Б. м.]: Вид. Іванченко І. С., 2012. 210 с. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/1493/1/Jr_Argum_2012.pdf
3. Юридична аргументація. Логічні дослідження: монографія / О. М. Юркевич, В. Д. Титов, С. В. Куцепал та ін.; За заг. ред. О. М. Юркевич. 2-е вид., переробл. та доповн. Х.: Право, 2015. 336 с.
4. Сало В.А. Юридична аргументація в судовій практиці Стародавнього Риму. Науковий Вісник Міжнародного Гуманітарного Університету. Сер.: «Юриспруденція» / Міжнарод. гуманіт. ун-т. Одеса, 2018. Вип. 33. С. 22-24. URL: <http://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc33/8.pdf>.
5. Сало В.А. Юридична аргументація та її структурні елементи. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Юридичні науки: зб. наук. пр./ Херсон. держ. ун-т. Херсон, 2017. Випуск 4. Том 1. С. 33-37. URL: http://www.lj.kherson.ua/2017/pravo04/part_1/9.pdf.
6. Feteris E. Fundamentals of Legal Argumentation: A Survey of Theories on Justification of Judicial Decisions. Argumentation Library. Vol. 1. Dordrecht: Springer, 1999. 225 p.
7. Alexy R. A Theory of Legal Argumentation. The Theory of Rational Discourse as Theory of Legal Justification; Translated by R. Adler and N. MacCormick. Oxford : Clarendon Press, 1989. 323 p.
8. Dworkin R. Law's Empire. Fontana, London, 1986. 484 p. URL: <https://www.filosoficas.unam.mx/~cruzparc/empire.pdf>
9. Klatt M. Legal Argumentation and the Rule of Law. "The Rule of Dual-Natured Law" in Legal Argumentation and the Rule of Law / ed. by E. Feteris. The Hague, Eleven International Publishing, 2016. P. 27-46. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2984342_code2661641.pdf?abstractid=2984342&mirid=1
10. MacCormick N. Rhetoric and the rule of law. A theory of legal reasoning. Oxford: Oxford University Press, 2005. 287 p. URL: https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=VG1CAgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR8&dq=Rule+of+law+and+legal+argumentation&ots=Ph1xE-gK-c&sig=Ls8VSGRkR1oFWETLT6q6W44io0&redir_esc=y#v=onepage&q=Rule%20of%20law%20and%20legal%20argumentation&f=false
11. Siltala R. Law, Truth, and Reason. A Treatise on Legal Argumentation / Raimo Siltala. Law and Philosophy Library. Vol. 79. Springer Science+Business Media B . V ., 2011. 307 p.
12. Stelmach J., Brozek B. Methods of Legal Reasoning. Law and Philosophy Library. Vol. 78. Published by Springer, The Netherland, 2006. 236 p.
13. Van Eemeren F. H. Handbook of Argumentation Theory / Frans H. van Eemeren, Bart Garssen, Erik C. W. Krabbe, A. Francisca Snoeck Henkemans, Bart Verheij, Jean H. M. Wagemans. Dordrecht: Springer Science+Business Media, 2014. 991 p.

Програмне забезпечення навчальної дисципліни

- Пакет програмних продуктів Microsoft Office.

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

- Політика щодо термінів виконання та перескладання: завдання, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу провідного викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- Політика щодо академічної доброчесності: студенти мають свідомо дотримуватися «Положення про академічну доброчесність» (http://puet.edu.ua/sites/default/files/polozhennya_pro_akademichnu_dobrochesnist_2020.pdf); Кодексу академічної доброчесності професорсько-викладацького складу, студентів, співробітників та адміністрації спеціальності 081 Право (http://puet.edu.ua/sites/default/files/codex_acad_dobr-081.pdf) списування під час виконання поточних модульних робіт та тестування заборонено (в т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (Moodle) за погодженням із провідним викладачем.
- Політика зарахування результатів неформальної освіти: <http://puet.edu.ua/uk/neformalna-osvita>; Положення про порядок визнання результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (http://puet.edu.ua/sites/default/files/polozhennya_pro_zarahuvannya_rezultativ_neformalnoyi_osvity_0.pdf).

Оцінювання

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується через поточне оцінювання

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-7): обговорення теоретичного питання на семінарському занятті (35 балів); тестування (- балів); виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи (7 балів); поточна модульна робота (5 балів)	47
Модуль 2 (теми 8-12): обговорення теоретичного питання на семінарському занятті (40 балів); тестування (- балів); виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи (8 балів); поточна модульна робота (5 балів)	53
Разом	100

Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни